

H.C. (Huug) Hamaker

Hugo Christiaan Hamaker

Huug Hamaker werd geboren op 23 maart 1905 in Broek op Langedijk als zoon van een huisarts. Hij studeerde experimentele natuurkunde in Utrecht, waar hij in 1929 slaagde voor het doctoraal examen. Hij nam deel aan de "Snellius-expeditie", die diepzeeonderzoek verrichtte in de (toenmalige) Nederlands Indische archipel. Zijn taak was het meten van variaties in de zwaartekracht. Aan boord raakte hij bevriend met de geoloog Ph.H. Kuenen (later hoogleraar in Groningen). Korte tijd later vroeg deze hem om getuige te zijn bij zijn huwelijk. Bij die gelegenheid ontmoette hij Kuenen's zuster Emily, met wie hij een paar jaren later trouwde. Zij kregen vier kinderen en waren 54 jaar getrouwd geweest toen Emily in 1988 overleed.

Gelijktijdig met het werk aan zijn deel van het rapport over de expeditie werkte hij aan zijn promotieonderzoek bij L.S. Ornstein. Dit resulteerde in 1934 in een promotie cum laude op het proefschrift "The Reflectivity and Emissivity of Tungsten".

Van 1934 tot zijn pensionering in 1967 was hij medewerker bij het Philips Natuurkundig Laboratorium. Een van de eerste problemen bij de productie van radiobuizen was het verschijnsel van uitvlokking in colloïdale suspensies. Dit resulteerde in een artikel in 1937: "The London-Van der Waals attraction between spherical particles". Dit artikel werd zeer veel geciteerd en men refereert nog steeds aan de Hamaker-theorie over de van der Waalskrachten tussen objecten groter dan moleculen.

Hij verrichtte nog een aantal jaren natuurkundig onderzoek op verschillende gebieden, tot hij, in de laatste oorlogsjaren, meer en meer geïnteresseerd raakte in de toegepaste statistiek. Op dit terrein zou hij wereldwijde erkenning verwerven.

In Nederland werden direct na de oorlog in de industrie nauwelijks statistische methoden gebruikt, noch in de ontwikkeling, noch in de productie. Huug Hamaker werd in Nederland één van de pioniers. Voor de statistische kwaliteitsbeheersing werkte hij aan een efficiënt steekproefschema. Dit resulteerde in het Philips Standaard Steekproef Systeem, dat ingang vond in een aantal Europese landen. Het is jammer dat dit systeem het veld moest ruimen voor de American Military Standard.

Gedurende de eerste jaren van Hamaker's statistische activiteiten kan de houding van de directie van het Natlab eerder als gedogend dan als stimulerend worden gekarakteriseerd. Maar zeer enthousiast was de ontvangst in de fabrieken, waar de kwaliteitsbeheersing in de praktijk werd toegepast. Hetzelfde was het geval met zijn tweede belangrijke aandachtsveld: proefopzetten (Design of Experiments).

In 1957 bracht hij als Visiting Professor of Applied Statistics een jaar door de Rutgers University in New Brunswick, New Jersey.

Hij was 23 jaar lang lid van de redactie van *Statistica Neerlandica*, waarvan twee jaar als hoofdredacteur.

Hij vervulde vele functies in het International Statistical Institute waaronder het voorzitterschap van het Committee on Statistics in Industry.

Van 1960 tot 1972 was hij buitengewoon hoogleraar aan de TUE. Hij gaf aan deze leerstoel de voorkeur boven andere aanbiedingen om zijn werk bij Philips te kunnen voortzetten tot zijn pensionering in 1967.

Al spoedig was zijn bijdrage aan de Afdeling Wiskunde veel omvangrijker dan van een buitengewoon hoogleraar, benoemd voor twee middagen per week, redelijkerwijs mocht worden verwacht. Gedurende deze periode publiceerde hij zo'n 20 artikelen en begeleidde hij één promovendus en zeven afstudeerders.

Bij zijn afscheid in 1972 werd hij benoemd tot erelid van de Vereniging voor Statistiek. Hij was toen al Fellow van de American Statistical Association en van de American Society for Quality Control en Honorary Fellow van de Royal Statistical Society.

De laatste en belangrijkste onderscheidingen die hij ontving zijn, in 1979, de Shewhart Medal van de A.S.Q.C. en, in 1982, de W. Edwards Deming Award van de Unie van Japanse Wetenschappers en Ingenieurs.

Huug Hamaker was een man met een brede belangstelling. Met zijn vrouw Emily, zelf een begaafde pianiste, deelde hij zijn liefde voor muziek en tuinieren. Tot kort voor zijn dood speelde hij tennis.

Hij overleed op 7 september 1993 in Eindhoven.